

Ailenin ulaştığı yerde bırakın

Ellen Wittlinger, yeni romanı "Elden Düşme"de yine bütün farklılıklarımızla, renklerimizle, kabuğumuza sığmaz kimliklerimizle bir arada yaşamayı, onlarla tanışmayı ve kaynaşmayı didaktik olmadan öğretiyor

ERDİ İNCE

Cin Ali" ve "Ayşegül" serisinden sonra "Çalikuşu", "9. Hariciye Koşuşu", "Sinekli Bakkal" gibi kitaplara, tabiri caizse "bodoslama" atlayarak harcanan ilköğrenlik yıllarımız, bu eserlere alternatif olarak ortaya çıkan "gençler nasıl yaşamalı/ davranmalı" tarzı kitaplarla iyice heba olmuştu. E haliyle, o yıllarımızda aklımıza çullanan olanca soru, sorgulama ve arayışın içinden de tek başımıza çıkmamız gerekiyordu. Zira tabudur ülkemizde hâlâ, örneğin, ergenlikte vücut değişimlerini konuşmak. Hele cinsellik, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği... Eyvah eyvah!

"Elden Düşme" tam da bu noktada, en azından bizden sonraki jenerasyonların ilköğrenlik yılları heba olmasın diye ortaya çıkmış kitaplardan biri. "Güzel ve yalnız ülkem" in gençlerini aynı mantıkla yalnızlaştırmadan, onlara "Evet, ben de varım" dedirten, temelinde arkadaşlık ve aile kavramlarını, bunlara paralel olarak da gelecek, olmak istenilen kişi, oluş(turul) an karakter gibi, aslında tam da o yılların ihtiyacı olan konuları barındıran bir roman.

Gelelim "Elden Düşme"nin konusuna. Roman, ailesine çok geç katılan Kenyon'un, emeklilikleri sonrası sahil kasabası Cape Cod'a pansiyon işletmek amacıyla yerleşen ebeveynleriyle beraber geçirdiği yaz dönemini anlatıyor. Yeni bir yere yerleşmek zorunda kalan Kenyon'un geçirdiği günlere tanık olurken başta Razzle ve Frank olmak üzere, edindiği "farklı" arkadaşlarla tanışıyoruz. Bu tanıklık ve tanışıklıklara, büyük şehirden göçmüş olmanın getirdiği zorluklar, ilk aşk, farklılıklarla ilk tanışmalar, yakınlaşmalar, arayışlar ve doğal olarak beliren gelecek kaygıları eşlik ediyor. Romanda gerilimi ve gizemi sürekli kılan iki büyük soruysa, adına yakışır bir şekilde Razzle (Gizem Meleği) üzerinden soruluyor: İlki, Razzle'ın geçmişi ve babasının kim olduğu. Diğer, Razzle ve Harley arasındaki eskiye dayanan husumetin nedenleri. Tabii ki büyümek ve kendini tanımak, Wittlinger romanlarının vazgeçilmezi. Hayatımız boyunca iki uçlu değneklerle dürtülen bizler gibi Kenyon da, 15 yaşına uygun bir bağlamda, sıkı bir ikilemin içine düşürülüyor: Kendine karşı dürüst olup, kimliğini ve hayallerini öne çıkarmak mı, yoksa her türlü zayıfatı göze alıp ilk aşkın tadını çıkarmak mı?

Kenyon'un yer değiştirmesine sebep olan ebeveynleriyle ilişkisi, aile içinde var olma savaşı üzerine düşündürüyor okuru. Kenyon, 15 yaşında olmasının verdiği dezavantaj nedeniyle, ebeveynlerinin

hayalinin peşi sıra yola düşmek zorunda kalmış, bu hayal içinde kendine yer edinmeye çalışmış bir genç olarak, ailelerin üzerimizdeki gücünü en basit haliyle gösteriyor. Aile içinde var olma mücadelesi, yapılan müzakereler, kazanımlar ve kayıplar Kenyon'un deneyimledikleri ışığında bizlere de oldukça aşina.

Yıllarca yaşadığınız ve varlığını koyabildiğiniz bir ortamdan uzaklaştırılmanın ve yeni bir hayata başlamak zorlanmanın yaratacağı hislere, ne bir memur çocuğu olduğum ne de Güneydoğu'daki savaştan kaçan veya göçe zorlanan bir ailede doğduğum için yabancıyım. "Senin göbek bağı ben gömdüm," diyen bir karşı komşuya sahip olduğum hayatımda, her mekân değişikliğinde hayata sıfırdan başlamanın ve yeniden var olmaya çalışmanın ne demek olduğu üzerine düşündüm "Elden Düşme"yi okurken. Ve dedim ki, "İyi ki

varmışsın Nazife Teyze." Çünkü vardığınız her nokta, bir önceki var olduğunuz yerle bağlantı kurmanıza, arada bir eskiye dönmenize, iki nokta arasında karşılaştırma yapmanıza ve sonunda da, her türlü yorulmanıza sebep.

Hayatımıza yeni ve "farklı" birileri girdiği zaman, o insanları nasıl konumlandırırız? Ya bu "farklı" insanlar bizim hayatlarımızı ne derece şekillendirirler? Mesela hayatınızda hiç tabularınızı yıkmamanıza, kabuğunuzu kırmanıza yardım eden insanlar oldu mu? Onları nasıl hatırlıyorsunuz? Dikkatimi çeken, Ellen Wittlinger'in insan ilişkilerini gençler üzerinden, bu soruları temel alarak kurgulaması. Genç karakterimiz steril ve monoton, hatta belki de silik bir hayat yaşıyor. Wittlinger onun karşısına rengârenk, hareketli, algıları fazlasıyla açık, zamanında kendi dünyasını güzelleştirmiş, şimdi de hayatına giren insanların kine dokunan bir karakter koyuyor. Bu zıt ikililerin aralarındaki etkileşimi, bir deneyi izler gibi izliyoruz. Söz konusu "renkli" karakter sayesinde, öykünün baş karakteri de içindeki potansiyeli keşfedip, art arda açılımlar yaşıyor. "Zor Sevgiler"de Marisol ile tanışan John, Marisol'ü keşfettikçe kendini de keşfediyordu. Sonra da fanzinlerinde kullandığı dilin nasıl değiştiğini, bu değişen dille kendisinin nasıl değiştiğini, dünyasının ve çevresinin bu değişime ne şekilde direndiğini ve değişim sonrası nasıl konumlandığını gösteriyordu bize. Elbette "Elden Düşme"de Kenyon'un annesi ve Razzle arasındaki kişilik -ve belki de iktidar- çatışmasını ve bu durumun yarattığı gerilimin gün yüzüne çıkması sonucu gerçekleşen o "kabuğunu kırma" durumunu daha canlı bir biçimde görüyoruz. Razzle'ın yaratıcı ve özgür hayatı olmasa, acaba ailesi Kenyon'un

farklı yönleriyle tanışabilecek miydi?

Ya da bizlerin hayatında bir tane Razzle olsaydı, "yapma demiyorum, hobi olarak yine yap" diye ötelenen yeteneklerimizin üzerine gidip, çok farklı ve tamamen "biz" olabileceğimiz bir dünya kurabilir miydik kendimize? Mesela Kenyon bu anlamda ne kadar şanslı ya da değil, düşünmeye değer.

Wittlinger'in, Türkiye'de ilk basılan romanı "Zor Sevgiler"le Uluslararası Lambda Edebiyat Ödülü'nü almış olması da atlanamaz bir gerçek. Wittlinger daha 2000'lerin çok başında, başkarakter olarak bir kadın eşcinsel seçmişti. Eşcinsel dendiğinde kafalarda oluşan "feminen erkek" tahayyülünü alıp, âdeta, "İyi hoş da, eşcinsel dünya böyle özetlenemez," dercesine, stereotipleştirilmiş bir altkültürün dışında kalan, her gün sağımızdan solumuzdan geçen, bizimle aynı masaya oturan, aynı havayı soluyup aynı yemeği yiyen kadın ve erkekleri de hatırlatmıştı bizlere. Bireylerin kendilerini ve kimliklerini en çok sorguladıkları dönemi, ilköğrenlik yıllarını bazı romanlarının ana eksenine oturttukları, onları karikatürize etmeden, bir sebep-sonuç ilişkisi çıkarmaya zorlamadan, normal olduğu şekliyle bize göstererek, karakterlerinin kendi özgür dünyasında, anlamayanlara, LGBTT bireyler üzerinden iktidar geliştirip "siz aslında böylesiniz" diyenleri şöyle bir sarsmayı sürdürüyor.

Diğer bir hassas konuyu, homofobiyi, "Elden Düşme"de en yalın haliyle resimliyor Wittlinger. Bir yanda, Kenyon'un Frank'in yanındayken duyduğu rahatsızlık, iki erkeğin yaşadığı bir alanla ilk kez karşılaşması, her hareketin Frank'te bir yanlış anlamaya yol açacağını düşünerek kendini kısıtlaması, davranışlarının cinsel çağrışımlara yol açacağından korkması... Diğer tarafta Frank üzerinden bizlere, "Aslında o öyle olmuyormuş," dedirtircesine, homofobinin, "Affedersin ama, benim eşcinsel arkadaşlarım da var," söylemiyle bile ne şekilde üretildiğini, en klişe tabirle gösteriyor. Homofobinin illa ki vurup öldürerek değil, bazen yakınlarınız ya da yakın bildiğiniz insanlar tarafından en basit cümlelerle bile, bazen de bilinçsizce nasıl yaratıldığını hatırlatıyor.

Ellen Wittlinger, yeni romanı "Elden Düşme"de yine bütün farklılıklarımızla, renklerimizle, kabuğumuza sığmaz kimliklerimizle bir arada yaşamayı, onlarla tanışmayı ve kaynaşmayı, asla didaktik olmadan öğretiyor. Belki öğretmiyor da, hayatın bu türünün ne kadar güzel olduğuna işaret ediyor. Özetle, bu kitap da "Zor Sevgiler" gibi okunası, bilinesi ve özellikle de ailelerin ulaşabileceği yerlerde unutulmasıdır.

ELDEN DÜŞME
Ellen Wittlinger
Çeviri: Tuğçe Akyüz
Güneş Kitaplığı